

Силабус курсу:

ПОЕТИКА КУЛЬТУРИ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	доктор філософії
<i>Спеціальність:</i>	034
<i>Рік підготовки:</i>	2
<i>Семестр викладання:</i>	весняний
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	4
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

Автор курсу та лектор:

д-р культурології, проф., Смоліна Ольга Олегівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри господарсько-правових та суспільно-політичних дисциплін

посада

smolina@snu.edu.ua

+38-099-349-24-
55

Viber:
+38-099-349-24-55

за розкладом

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «**Викладач лабораторних та практичних занять:**», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою викладання дисципліни є засвоєння фундаментальних проблем теорії культури в світлі одного з новітніх підходів – «поетики культури», що має інтегративний характер і органічно пов'язаний з системною методологією. Одним із завдань є розуміння актуальності такого підходу до культури, специфіки її проблематики та методів, їх осягнення у зв'язку з семіотикою, естетикою, культурною антропологією, філософією культури тощо. Поетика культури трактується як система зв'язків і вузлових точок, за допомогою яких аналізуються як літературні, так і позалітературні культурні тексти.

Метою лекційних занять з дисципліни є навчити аспірантів розуміти культуру як цілісність, базуючись на системному підході до її дослідження, основних методик аналізу та інтерпретації культури в контексті її поетики.

Метою самостійної роботи за дисципліною є знайомство з першоджерелами та фаховою літературою з дисципліни.

Предметом дисципліни є: рефлексія культури та її феноменів як тексту певного типу, що відбиває параметри свідомості і картину світу її носія та має свою поетику.

Завдання дисципліни – сформувати у аспірантів навички системного аналізу певних аспектів культурно-історичного процесу; сприяння формуванню професійного мислення на основі засвоєння аспірантами змісту базових творів з поетики культури і розуміння спеціальних термінів та понять; розуміння можливостей практичного застосування герменевтичного, структурно-функціонального, семіотичного, психоаналітичного та інших методів дослідження культури.

Курс адресований здобувачам третього, освітньо-наукового рівня освіти, наукове дослідження яких зосереджено на виявленні поетики певних культурних форм, процесів або явищ. При цьому виявлення поетики певних культурних проявів може бути як головним, так і супутнім завданням дослідження. Вивчення курсу необхідне задля формування здатності до культурологічної інтерпретації явищ культури, побудови тлумачно-інтерпретативних схем культурологічного матеріалу, власних теоретичних моделей в культурологічному дискурсі.

Результати навчання:

ПРН 1. Розуміння шляхів розвитку і сучасних проблем фундаментальної та прикладної культурології, а також мистецтва в контексті культури.

ПРН 3. Знання методології культурологічного аналізу процесів, явищ, артефактів, творів мистецтва і пам'яток культури.

ПРН 5. Визначати основні напрями та закономірності розвитку культурології та культурологічної освіти в контексті світових інтеграційних та глобалізаційних процесів.

ПРН 6. Проводити аналіз соціально-культурних процесів з використанням сучасних методів моделювання та прогнозування, досліджувати культуру в її цілісності, вивчати конкретно-історичні явища культури та мистецтва, виявляти універсальні закономірності їх виникнення, еволюції та функціонування відповідно до векторів розвитку суспільства в Україні та світових тенденцій.

ПРН 7. Виконувати наукові дослідження та здійснювати викладацьку діяльність з використанням креативних методів та підходів.

Передумови до початку вивчення:

Знання з філософії, культурології, історії культури в обсязі бакалаврської, магістерської програми або рівня спеціаліст.

Мета курсу (набуті компетентності)

Внаслідок вивчення цього навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та визначати шляхи їх реалізації.

ЗК 8. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в культурології та дотичних до неї галузях.

ФК 1. Здатність аналізувати концептуальні засади культурології як науки, провідні напрями й етапи розвитку культурологічної думки.

ФК 2. Здатність досліджувати культуру як цілісність, конкретно-історичні явища культури і мистецтва в контексті культури, виявляти універсальні закономірності їх виникнення, еволюцію та функціонування відповідно до векторів розвитку суспільства в Україні та за кордоном.

ФК 4. Здатність до започаткування, планування, реалізації та коригування послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності.

ФК 5. Здатність до тлумачення та інтерпретації феноменів культури з використанням існуючих та власних теоретичних моделей, що передбачає переосмислення наявних і створення нових цілісних знань.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Поетика и поезія. Поетика в контексті культурології	4/0/4	Предмет поетики. Концепт поетики в роботах вітчизняних і зарубіжних дослідників культури. Структурна поетика. Нова «органічна» поетика. Історична поетика. Онтологічна поетика. Поетика звичайного. Поетика повсякденності. Поетика пограничного. Поетика простору. Виокремлення концепту «поетика культури».	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
2.	Співвідношення «поетики» і «поетики культури» з іншими галузями філософського і культурологічного знання	2/0/2	Поетика і семіотика культури. Поетика і естетика. Поетика культури і філософія культури. Поетика культури і семантика культури. Співвідношення поняття «поетика культури» з поняттями «світовідношення», «світогляд», «світосприйняття», «модель культури», «образ культури». Поетика як прагматика	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
3.	Методологічний аспект застосування в культурологічних дослідженнях концепту «поетика культури»	2/0/2	Текст як реальність і реальність як текст. Текстові характеристики культури. Необхідність системного підходу в сучасній культурології. Системний підхід у культурології і «поетика культури». Складові системного підходу в контексті «поетики культури».	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
4.	Прикладні дослідження поетики культури: основні сучасні напрями	4/0/4	Поетика міфу. Поетика обряду. Поетика літератури. Категорії літературної поетики. Поетика архітектури. Поетика бароко. Українська барокова поетика. Поетика пейзажу. Поетика композиції в образотворчому мистецтві. Поетика кіно. Гендерна поетика. Поетика влади. Поетика танцю. Поетика сучасної культури.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
5.	«Поетика культури» vs Cultural Poetics	2/0/2	Вітчизняні та закордонні підходи та традиції в дослідженні поетики культури. Поетика культури та Cultural Poetics: спільне та відмінне	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
6.	Особливості дослідження релігійної культури в контексті її поетики	2/0/2	Поетика культури православного чернецтва. Поетика уподібнень у давньоруській агіографії. Поетика праведності. Поетика есхатологічної теми в давньоруській художній традиції.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

Рекомендована література

1. Безклубенко С. Поетика як технологія. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво. 2018. № 2. С. 31–39. doi : <https://doi.org/10.31866/2616-759x.2.2018.153221>
2. Гадамер Г. – Г. Герменевтика і поетика. Київ : Юніверс, 2001. 288 с. ISBN 966-7305-37-6
3. Гончаренко К.С. Поетика як методологічний інструмент дослідження філософсько-культурних явищ. Культурологічний альманах. 2023. № 2. С. 151–156. doi: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.2.20> URL: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/191/177>
4. Гоцалюк А. Міф та міфопоетика як типи людського сприйняття. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Напрямок : Культурологія. № 41. 2022. 90 с. С. 15–21. doi: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi40.539>
5. Демчук Р.В. Міфопоетика як культурний топос та культурологічний метод. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв Київ : Міленіум, 2017. № 3. С. 48–52. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/13136>
6. Карпенко А.В. Символ. Знак. Образ. Культура народів Причорномор'я. 2002. № 33. С. 186–190. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/75678>
7. Колесник О.С. Культурологічна герменевтика як методологічна основа дослідження феномена інтерпретації. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. № 4. Київ : Міленіум, 2014. С. 13–16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdakkkm_2014_4_5
8. Колісниченко А.В., Харицька С.В. Сучасний стан осмислення дефініції «міфопоетика». Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах : зб. наук. праць. № 41. Київ : НАУ, 2020. С. 85–93. URL : <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/42379>
9. Косіков Г.К. Поетика і герменевтика ; Збірка творів. Т. 2 : Теорія літератури. Методологія гуманітарних наук. 2012. 696 с. С. 527–531. ISBN 978-5-905626-48-7 URL : <http://surl.li/qvsggh>
10. Лісовська А.О. Проблематика визначення поняття «текст» в наукових дослідженнях. Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми філологічних наук, міжкультурної комунікації та перекладознавства в Україні та ЄС» (30–31 жовтня 2020 р., м. Венеція, Італія). Ca' Foscari University of Venice. Венеція, 2020. С. 150–153. URL: <http://dspace.oduvs.edu.ua/handle/123456789/1415>
11. Мінаков М. А. Герменевтичний досвід і його роль в аналізі культури. Мультиверсум: філософський альманах ; НАН України, Ін-т філософ. ім. Г.С. Сковороди. Київ : Український Центр духовної культури, 2005. Вип. 45. С. 182–194. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/7450d3bf-084c-4faf-952c-337406beeabc>
12. Погребняк І.В. Історична парадигма семіотики. Синопис: текст, контекст, медіа. 2017. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stkm_2017_2_4
13. Потебня О. Естетика і поетика слова : збірник. Київ : Мистецтво, 1985. 301 с. (Пам'ятки естетичної думки). URL : <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001479>
14. Пучков А.А. Поэтика античной архитектуры ; Ин-т проблем соврем. искусства Акад. искусств Украины. Киев : Феникс, 2008. 992 с. ISBN 978-966-651-659-9

15. Ситько О.М. Поетика художнього тексту та традиції вітчизняного мистецтва слова в українській літературі XIX–XXI століття. Філологічні студії. Вип. 8. 2012. С. 266–275. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268531401.pdf>
16. Смоліна О.О. Поетика культури православного чернецтва : Дис. ... д-ра культурології (26.00.01 – теорія та історія культури). Харків: Харківська державна академія культури, 2015. 414 с.
17. Смоліна О.О. Поетика як концепт культурологічних досліджень. Феномен культури постглобалізму : зб. мат. II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 26 листопада 2021 р. : у 2 ч. ; Маріуп. держ. ун-т ; гол. ред. Ю. С. Сабадаш ; упоряд. С. Янковський ; техн. ред. О.В. Дейниченко. Маріуполь : МДУ, 2021. Ч. I. 228 с. С. 177–180.
18. Смоліна О. О. Поетика православної кулінарії. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: філософія, культурологія, соціологія, 2021. Вип. 22. С. 111–118. doi 10.34079/2226-2830-2021-11-22-111-118 URI: https://visnyk-culturology.mdu.in.ua/uk/vipusk_22.pdf
19. Хархун В. Дефінітивні розбіжності терміна «поетика» в літературознавчих методологіях ХХ століття. Вісник Запорізького державного університету: Філологічні науки. № 1. 2001. URL: <https://web.znu.edu.ua/herald/issues/archive/articles/649.pdf>
20. Шубович С. А. Мифопоэтический феномен архитектурной среды : монография. Харьков: ХНАГХ, 2012. 177 с. ISBN 978-966-695-264-9. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/27373/1/Шубович-Мифопоэтический.pdf>
21. Bachelard G. La poétique de l'espace. Paris : Les Presses universitaires de France, 3e édition, 1961, 215 p. Collection : Bibliothèque de philosophie contemporaine. URL : <https://gastonbachelard.org/wp-content/uploads/2015/07/BACHELARD-Gaston-La-poetique-de-l-espace.pdf>
22. Greenblatt S. Cultural Poetics or New Historicism. URL: <https://ru.scribd.com/document/381241729/cultural-poetics-or-new-historicism-pdf>
23. Greenblatt S. Towards a Poetics of Culture. Southern Review, vol.20, 1987. P.3-15.
24. Goek S. The Poetics of Cultural Nationalism: Thomas MacDonagh's Literature in Ireland. The online postgraduate journal of the College of Arts, Celtic Studies and Social Sciences
25. Hutcheon L. A poetics of postmodernism: history, theory, fiction. New York and London, 1988.
26. Krims A. Rap music and the poetics of identity. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. 216 p.
27. Walter R. The poetics and politics of identity at the crossroads of cultural difference and diversity. Ilha do Desterro Florianópolis jan./jun. 2005, n° 48, p.115-134.
28. Webster A. K. Cultural Poetics (Ethnopoetics) 2015. URL: www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199935345.001.0001/oxfordhb-9780199935345-e-34

Електронні ресурси

<http://www.genderstudies.info>

<http://www.litopys.org.ua>

<http://www.culturalstudies.in.ua>

Методичне забезпечення

1. Навчальний курс «Поетика культури» в Е-кампусі СНУ ім. В. Даля на платформі MOODLE.
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Поетика культури» / Укл.: О.О. Смоліна. Сєвєродонецьк: СНУ ім. В. Даля, 2025.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	20
Тести	20
Індивідуальні завдання	20
Екзамен	40
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не користуються мобільним телефоном (та іншими пристроями) та навушниками для прослуховування (споживання) будь-якого контенту (інформації);
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.